

خرارہ کی ژ خلمہتا شکہستین پہرستگہا لالش

شکہستی کی یہ؟

بہری نم ہەر ناقہک لیئدہینن فہرہ بیژین کہسہکی
مرۆف دۆست و پەرورہ، میژووژی شاہدال سہر فئی
یہکی، بہردہوام دہہولدانا دا بوویہ بہرامبہر کہرامہت و
شارستانی مرۆف و مرۆفاتی و پیرہوکرنا ئیکانیا ناغی
خودی و ہک پاریزہرہک کاریہ گہلہک (قہول و بہیت و
دوعا... ہتد) ژ وندا کرنی بیاریزت.

شکہستی، ئۆلدارہکی خزمہتکارہ ئی پیگیرا ژوان
نہرکی دکہقنہ سہر ملی وی.

سہید خلیل
عسکر

دژیبی خوه هه مووی دا تنی نارمانجهک هه به نه وژی:

رئیا خودی ناسیی و خزمه تکرنا په رستگه ها پیروزا لالش هه تا . . هه تایین ژبو درتیرا پیدان و سه رکه تن ب قی رتیا پیروز خوه ژ په یوه ندیی جفاکی دورکریه، نه خاسمه زه واجی. لهوما ژی هلگریته هموو سیفه تیپ پاقژیته نه، خوه دی نه فسهک ساخلمه و پاقژن. سه به قهک ژ قه ولی زه بونی مه کسور قی راستیی په سه ند دکت:

نه فسه کبیره، به حره و نه جیره

یه ل سهر دهستی عالمی یه، یه ل بن دهستی فه قیره

یی ل نه فسا خوه کری ئیخسیره (۱)

مه ئیردیا باوه ربه کا مه زن ب ناخرهت و کراس گهورینی هه یه، شکهستی ژی وهک چینه کا نه قه قه تیایی ئیمانی ب قی یه کی دئین وهک ژناث دیاره شکهستی ئانکو خوه به رامبه ر هنه ر و که رامه تیته خوه دی و تاوسی ملک دشکینن.

ژبو نارمانج گه هاندن ب قی گیانی خوه ژ هه موو خوه شی و له قزه تی دنیا یی دوور دکن.

لهوما سه به قهک ژ قه ولی (ناخره تی) دبیتژت:

فه قیرا ئیک چیکر

خوه ژ خوه شی و له قزه ییت دنیکر

ئه ف دنیا هیلا و بهر ب ناخره تی کر (۲)

مه رج و پله و په سه ند کرن و سهر قه له مهک:

مه رجین وه رگرتنی:

شکهستی پله که تازه لهوما ژ هه موو چینیی جفاکی ئیزدیان دگرت وهک (کچ - کور) یان (مرید - شیخ - پیر).

دهمی ئه و که سی ئه ف هزا پیروزل جهم هه بت و بقیته بیه شکهستی ل سهر وی پتویسته قه ستا په رستگه ها پیروزا لالش بکهت و نارمانجا سه ره دانا خوه ناراسته ی یه که م کهس هیژایی خلمه تکار بابی شیخ بکت پشتی دیارکرنا ناف و نیشانی خوه یی دروست، بابی شیخ ده مه کی ده ست نیشان کری دده تی ژبو سه ره دان کرنی.

د وی دهمی دا بابی شیخ دگهل میری شیخا دبنه خه ربکی وی یه کی ژ نیزیکی فی که سی داخواز که ب هه موو ره وشتا فه ناسبکن. نه گهر ژبا وان هاته سه لماندن کو نه ف که سه هه موو مه رجین شکه ستینیی ژئی دگرن. بابی شیخ ل گهل میری شیخا و نه نامیتن جقاتا روحانی رازیبونا خوه دیار دکهن کو نه و بسته شکه ستی و ل گهل وان شکه ستی و خلمه تکاری دن خزمه تا په رستگه ها پیروژا لالش دکهن. به لی مه ژبیر نه کربه بیتن نه و که سی داخوازا شکه ستینیی دکهن کینه ؟

- ۱- هندهک ژ زاروکینیی چه زا وانه نه ف رتیا پیروژه.
- ۲- هندهک د خه ونه که ناراسته کری دا دگه هینه فی نارمانجا پیروژ.
- ۳- هندهک دناث مالباته کا خودی ناس و تولدار دا هاتنه په روه رده کرن و نه و باوه ریا ب دهست خوه فه ئینایی کو په رستگه ها پیروژا لالش یه که م جیبه ژبو خودی ناسینی (۳).
- ۴- هندهک ژ چاکیت خودی نه و سورا ملیاکه تا دگه هته وان و ب دل و فیانه کا زیده ژبو خزمهت و خلمه تی درتیا خودی ناسینی دا هه تا هه تایی (۴).

مه رجین په سه ندکرنی:

- ژبو پتر زانین نه ف مه رجه ژ نالیی جقاتا روحانی فه دهینه په سه ندکرن.
- ۱- خوه ژ جو تیبوونی (زواج) بی بهر بکت، ژبه رکو دبیتن نه گهر ژن ئینا دی هزرا مال و

مالداريې ګهت، لهوما دځپټ ژني نهټنت
داکوټو ګهسه ځلمه تا خوه دروستي
بکت، دپيژن مروځني شکهستي يې حلاله
و د هه موو خزمه تپن ټولي دا يې
سهر فراهه.

۲- دځپټ خه يالا وي ټو نه بت ژبلي
په رستگه ها پيروزا لالش خوه دي ماله.

۳- يې رازبت هه موو ژبي خوه ته رخان بکت
ژبو خزمه ت و ځلمه تا په رستگه هي.

۴- دځپټ مروځه كي چاک بت و يې دوو بت ژ
هه موو ره وشتين خراب وهک (درو، ګونه ه، به دکاري... هتد).

۵- دځپټ يې ټاماده بت ژبو وان ټه رک و خزمه تپن دکه فنه سهر ملي وي.

۶- نيشانين ټيزدياتي يې ل جهم هه بن وهک (توک، بهرات، ټيمان ب بيروباوهری... هتد).

۷- ټه ګه ر يې قه ول زان بت و يې شاره زا بت درييا ټولي دا باشته (۵).

پله يېن شکه سټينيې:

پله يېن شکه سټينيې

ژ ټاليې ره ګه زي څه

ژټيک جو دانه، ټانکو

هه ر ګه زه كي پله يېن

ټايه ت هه نه وه کول

خواري يه ديار: (۶)

۱- ره ګه زي نير

(ګور): دوو پله هه نه

ځلمه تکار و بابي

چاويش).

دهمى كورئ ئيزدى خوه دشكينييت دبتة خلمه تكار (شكهستى) و خزمهت و خلمه تا پهرستگه ها پيروزا لالش دكەت حەتا دوماهيكاً ژيانا خوه، هەر ديسا دبيتن دەرويتش ل دەمى بابى چاويش دچته بهر دلوقانیا خودى، پلا دووى دەست پىچ دكەت، ئانكو خلمه تكار ئيكسه ر جيى وى دگرت، به لى پشتهى مهرجيتن بابە چاويش پىچ ژى دگرن و ژلايى جقاتا روحانى قە دەيتە پەسە ندىكرن.

۲- رهگەزى مى (كچ): دوو پله يين شكهستينى هەنە (فوقرا و دای كabanى).

ئەگەر هات و كەچا ئيزدى قەستا پهرستگه ها پيروزا لالش كر ژبو شكهستينى دبتە فوقرا (شكهستى) خزمهت و خلمه تا پهرستگه هى دكەت حەتا كو دەمى دای كabanى روحا خوه ژ دەست ددەت، ئەو فوقرا جيى وى دگرت، لى پشتهى مهرجيتن دای كabanى ژى دگرن.

شكهستى و چەند زەمونه د سەبەقە و تىكستاندە:

كارئ شكهستيا كارەكى پيروز و گرنگە، ژبەر هندی د چەندين قەولادا بەحسا وان هاتيه كرن و د پله ك بهرز و بلند دا هاتيه دەست نيشانكرن وەك دقان قەولادا يە ديار:

۱- ژ قەولتى سورا: دبيت:

ئەو بوو سوړا ژ پيش

جايزه ئەم ل وئ سوړى بکەن تەفتيش

ئەوئ سوړى، مير براهيم ژ خورستانى ئينا ل لالشى کره دەرويتش

وى تەرک دان، ژن و مال و ميس

۲- ژ قەولتى (ناشئ موحبەتئ): دبيت:

دەرويتش بسلامه تى

هنجى ب راستى و صدقى

بەرقاپيا شىخادى و مەلک شىخ سن بکەت خلمه تى

دەرويتش دچينه

بى سەرن، بى دەست، بى يېنە
جنداريت مەولېنە
ئەو ل ھېرەنە، ئەو ژ ویدەر تېنە.

۳- ژ قەولت شیشمس (مەستم ژ قەدەھى): دبیژت:

ئەز برم تەبەکا جەیات ل کورسى
ھنجى ژ شكەستىي و بەستىي شتخادى بترسى
شىخادى رۆژى سى جارا ل حالى وى روحى بپرسى

۴- ژ قەولت (رۆژەكتى سەفەرىوم): دبیژت:

گەلى برا! ھەكە وە بقیت مەعنەیا بپرسى
دى زەبوون (۷) بن، شكەستى
ئو دى ب ھەفسارین سەرقا بەستى
سونى (۸) سۆتن ل بن فى كراسى
ئو ھن دزەبوونن، و ھند د پىخواسى
ئەوان ب ھەق رىيا شىخادى دسەر خۆرا ناسى

۵- ژ قەولت (ئاساسى): دبیژت:

گەلەك ھاتن خوەدانە كوشتن
مال و عەيال ب جیدا د ھشتن
ھەتا ب وى سورى رادگەھشتن
گەلەك ھاتن بونە دەرویش
ئەوان تەرک كرن ژن و مال و ئاش و مېش
ئەوان دزانی گەلەك خۆشى ھەيە ل پېش

۶- ژ قەولنی (لاوی پیران): دبیژت:

هه‌ی لاوه‌کی پیرانو

من هه‌زار ل قی دنیایی دیتن د شکه‌ستی دبه‌ستی دبی ناه
به‌لی ل دیوانا محفه‌لی (۹) دیتن دسه‌ر بلند دروسی نه، ئی بناه

۷- ژ دو‌عایا ئی‌قاری: دبیژت:

توو بدیهه خاترا سووکا مه‌عریفه‌تی (۱۰)

می‌ری ل به‌ر به‌دلی دکه‌ت خله‌ته‌تی

ده‌رویشی شه‌فا و روژی دکه‌ت عیباده‌تی

هه‌ر پیلنج فه‌رزیت حه‌قیقه‌تی

شیخ و پیر و هوستا و مه‌ره‌بی

یار و براییت ناخه‌ته‌تی...

ئهرک و کارین خله‌تکاران:

۱- جوانکرنا په‌رستگه‌هی وه‌کو ئا‌فاکرن و
سپیکرن و تازه‌کرنا نیشانه‌گه‌ه و
مه‌زارین ل په‌رستگه‌ها پیرۆزا
لالش. (۱۱)

۲- ئینانا قولا (۱۲) ژبو‌گزا دارا.

۳- سه‌خبیرکرنا باخچی زه‌یتونا ب ته‌ث
پیدا‌و‌یستیا‌فا وه‌ک (ئا‌فدان، کولان،
چنین... هتد).

۴- هه‌لکرنا چرایا (۱۳).

۵- چیکرنا زه‌یتنی.

۶- چیکرنا به‌راتا (۱۴).

۷- به‌شدار بکرن د ته‌ف هه‌لکه‌فت و ری و ره‌سمین ئۆلی دا... هتد.

۸- رۆژانه‌ دوعا و درۆزین ئیزدیان دبیزن.

چاوانیا چیکرنا زه‌بنتی:

۱- به‌ری هه‌ر تشتی خلمه‌تکار کارئ چینی دکه‌ن، پشتی چینی ب داوی دئین نه‌وان زه‌یتونا هلدگرن ژبۆ ده‌مه‌کی دریز.

۲- ل ده‌می گفاشتنی، ئافی سه‌ردا دکه‌ن و پاشی دگفتیشن د حه‌وده‌کی چارچۆفه‌ کردا.

۳- نه‌و ئاف و زه‌یت جودا جودا ده‌یتته‌ فافارتن.

۴- پاشی وی زه‌یت دکه‌لین و چوو ئاف دناف دا نه‌مینت.

۵- پاشی تیتته‌ عمارکن ژبۆ هه‌لکرنا چرا و فه‌ندیلی په‌رستگه‌هی (۱۵).

شکه‌ستی و فتۆ:

هه‌ژی ئامازی یه‌ هه‌تا ساللا ۲۰۰۳ چوو موچه‌ ژبۆ شکه‌ستی نه‌بوون. ب تنی سه‌ره‌ده‌ریا وان ل سه‌ر فتۆیی (۱۶) ده‌ری شه‌سوار (۱۷) و ئافایا ئیزدینه‌ میر بوو، و نه‌ف داهاویه‌ نه‌ ب تنی ل خوه‌ خه‌رج دکن، به‌لی به‌هرا په‌تر ژفی داهاوی ده‌اته‌ خه‌رج کرن ژبۆ سه‌خه‌بیرکرنا په‌رستگه‌هی، به‌لی ژبیر ناکن هه‌ر ژ ساللا ۲۰۰۳ هه‌تا نه‌و نه‌ف شکه‌ستی ب موچه‌ نه‌ ب پشته‌فانیا حکومه‌تا هه‌ریمه‌ کوردستان ب ریکا لژنا شیه‌ره‌دارین ئیزدیان (۱۸).

شکه‌ستی و مرن:

مینا مه‌ به‌ری نه‌و ژی نه‌و راستیه‌ دیارکری کو شکه‌ستی چقه‌کی هه‌ره‌ گرنگه‌ و ریزگرته‌کا تابه‌ت هه‌یه‌ دناف جفاکی مه‌ ئیزدیاندا، له‌وما ژی ب ته‌فایی د باوه‌ریا مه‌ ئیزدیاندا مرن هه‌قه‌ و به‌هرا هه‌ر که‌سه‌کی یه‌ و هه‌موو که‌س ژوی کاسی تام دکن کچک و مه‌زن و ژن و زه‌لام و فه‌قیر و زه‌نگین... هتد (۱۹)، سه‌به‌قا قه‌ولی (مسکینو ژارۆ) فی هندی دیار دکه‌ت و دبیزت:

بنی ئاده‌مو هه‌زار سالی نه‌مام که‌ی

میریاتی ل شه‌رقی هه‌تا ب شام که‌ی

د مایکې ههر دې ژ کاسا مرنې تام که ی (۲۰)

به لې دسه ر هندی را مرن د باوهریا مه ئیزدیاندا نه دوماهیا ههر تشته کی یه، به لکی دوماهیا قوناغه کی یه و دهسپیکرنا قوناغه کا نووا و نه گهر ژ نه گهری مرنې له شې مروقی بمرت به لې روح ههر یا ساخه و چو جار نا مرت و ههروه کی دقه ولې (مسکینو ژارو) که ره م دکت و دبیزت:

روحا رحمانی

نابت فانی

ههرا ل بهر دهسپیت ئیزدانی (۲۱)

شکهستی ژی وهک قی حه قیقه تی باش تی دگه هن لهوما خوه ژ هه موو له فزه تین دنیا یی دوور کرنه و خوهشکاندنه ژبو نا قی خودی و ریبازا ویبا پیروز و خوه قالا کرنه ژبو عیباده تی دال روژا داوی ب گیانه کی پاک هه رنه بهر دلوقانیا خودی.

رئ و رهسپین وهغهر کرنا شکهستیا:

شکهستی ده می گیانی خوه ژ دهست ددهت و دچته بهر دلوقانیا خودی مه زن ژبه ر خلمهت و خزمهتا وی یا پیروز ل په رستگه ها پیروزا لالش تیتته فه شارتن یان ل دووف داخوازا وی یا بهری مرنی.

رئ و رهسپین فه شارتن وی ژلای هه موو ئیزدیان فه دئینه گیران و ب تاییهت دهرویش و خلمهتکارین په رستگه ها پیروزا لالش..

پشتی وهغهر کرنا وان، خلمهتکار ل هه موو روژین جهژنا و ئیشارتین چارشه مبوو و نهینیا دی چرای ل جهم گوزین وان گوزیکن و گهشکه ن ژبه ر خلمهت و خزمهتا وان یا پیروز. ل قیرئ ههژیه نه م بیژن کو جیی فه شارتن (بابی چاویش و دای کابانی) بی جودایه ژ جیی فه شارتن (خلمهتکار و فوقرایا) (بابی چاویش و دای کابانی) ل ئافایا ئیزدینه میر دا تینه فه شارتن و (خلمهتکار و فوقرایا) ل بهر ئافایا خودانی وان تینه فه شارتن. نه فه ژی بهلگه یه که باشه ژبو مه بزنان نا قین چه ندین بابی چاویش و دای کابانی و خلمهتکار و فوقرایین چوبه بهر دلوقانیا خودی و خلمهت و خزمهتا په رستگه ها پیروزا لالش کرین ژبه ر کو ههتا نهوژی چرال

جہم گورین وان تینہ ہلکرن و خہملاندن، مخابن ژبەر نہبوونا چ ژیدہرا ژبوژیان و خہباتا وان مہ نکاری یہ ب دروستی ل سہر فان یا پیدقی بدنہ نفیسین(۲۲).
لی ئەو تشتی ب دەست مہ کہتی ب تنی دقئ نفیسینی دا ہاتیہ ہہمبیزکرن. ئەوژی ئەقن:

ناقین چہندین شکہستیین چۆینہ بہر دلۆقانییا خودی:

ناقین بابہ چاوشان:

- ۱- مام لیاس
- ۲- خدر مرید
- ۳- شیخ ناسر
- ۴- شیخ مہمەد
- ۵- کچی
- ۶- بابی عیسۆ

- ۷- پیر چەروت پیر لیاس ھەکاری ژ پیرین ئیسییا.
- * سالا ۱۸۹۰ ژ دایک بوویە ل باژیرکی ئیسفنی.
- * سالا ۱۹۱۰ کارئ بابی چاوشیی وەرگریہ
- * ۱۹۴۶/۱۲/۸ چۆبہ بہر دلۆقانییا خودی ل
- پەرستگہہا پیرۆزا لالش.

- * ھۆستایی فەقیر حەجی بوو.
- ۸- پیر کەمال پیر مەرەان چیلکی ژ پیرین پیر ئالی.
- * سالا ۱۹۲۰ ژ دایک بوویە ل گوندی
- (سەباحییە) ل دەقەرەا شنگال.
- * ۱۹۴۷/۸/۱ کارئ بابی چاوشیی
- وەرگریہ.
- * ۲۰۰۰/۱۱/۱ چۆبہ بہر دلۆقانییا خودی

پشتی ۵۴ ساله خزمهت ل په‌رستگه‌ها لالش کړی (۲۳).

ناښتین دای کابانی و فوقرایتین چوپینه بهر دلۆقانیایا خودی:

۱- دای سپی ئاښ (کابانی).

۲- دای چیچن (کابانی).

۳- دای گۆلئ (کابانی).

۴- دای رندی (کابانی).

۵- دای به‌سی (کابانی).

۶- دای به‌فرئ (کابانی).

۷- دای عه‌یشئ (کابانی).

۸- دای شرؤ (کابانی).

۹- دای خه‌می (کابانی).

۱۰- دای قوتئ (کابانی).

* ساله ۱۸۸۵ ل گوندئ بی‌رسته‌کئ سهر ب قه‌زا شیخان قه ژ دایک بوویه.

* ساله ۱۹۲۶ کارئ کابانیی وهرگریه.

* ۱۹۶۹ چویه بهر دلۆقانیایا خودئ.

۱۱- دای گولئ شه‌کر پیر دهرمان قاییدی ژ پیرین ئالۆبه‌کر (فه‌قرا).

* ساله ۱۹۱۷ ل گوندئ سینا ژ دایک بوویه.

* ساله ۱۹۳۵ قه‌ستا په‌رستگه‌ها لالش کریه.

* کارئ وی ل په‌رستگه‌ها لالش فه‌قرا بوو هه‌تا چوویه بهر دلۆقانیایا خودئ ل

۲۰۰۰/۶/۸.

۱۲- دای مؤجه‌ت (فوقرا)، مؤجه‌ت خدیدا هه‌بابی ژ ده‌فه‌را شنغال.

* ل ساله ۱۹۷۳ ژ دایک بوویه.

* ۲۰۰۱/۸/۱ قه‌ستا په‌رستگه‌ها لالش کریه.

* ئه‌ښ فوقرایه ژ چینا مریدایه (۲۴).

- ۱- ژ قهولئ (زهونئ مەكسور).
- ۲- ژ قهولئ (ناخره تئ).
- ۳- چاقپئكه فتن دگەل بابئ چاوئش (پئر شهرو) ل پەرستگه ها پيروزا لالش ل روژا ۱۲/۵/۲۰۰۶.
- ۴- كامل خديدا، گوڤارا لالش، پ ۱۳۳، ژمارا ۲۲.
- ۵- تەمامی لگەل وئ چاقپئكه فتن بابئ چاوئش (پئر شهرو) ل پەرستگه ها لالش، ل روژا ۱۲/۵/۲۰۰۶.
د مېتولوژيا ئيزدياتيئ دا چىنابىت جيئ بابئ چاوئش و دای كاپانبيئ قالا مېنت.
- ئەگەر شكەستين پەرستگه هئ دوو بن يان سئ يان چار... هئند، دئ وى كەسى هەلبئزيرن ئەوئ خزمەت پتر هەبت و بيئ مەزن بت و شارەزای ب گوتنا قەول و بەيت و دوعا.. هەبت.
- ۶- چاقپئكه فتن لگەل بابئ شئخ و بابئ چاوئش (پئر شهرو) ل پەرستگه ها لالش. ل روژا ۲۰/۸/۲۰۰۶.
- ۷- زەبون: ئانكو شكەستى، خوئ ژ خوئ شئب و لەڤزە تئ دنيايئ دووركره مەرەما ويە سەرەكى خودئ ناسئ يە.
- ۸- سونئ: ئانكو زەلامئ ئولئ.
- ۹- ديوانا محفەلئ: ئانكو ديوانا جقاتا روحانى.
- ۱۰- سووكا مەعريفە تئ: جەئ دان و ستاندىن و زانياربيئ دىنى ل پەرستگه ها پيروزا لالش.
- ۱۱- تەمامئ ل گەل وئ چاقپئكه فتن بابئ چاوئش (پئر شهرو) ل پەرستگه ها لالش، ل روژا ۱۲/۵/۲۰۰۶.
- ۱۲- قوئل كشاندىن: ل مەها ئادارئ خەلە تكارئين پەرستگه هئ دارئين حشك (قوئل) ژبو گزرا شئخادئ و گزرا شئشمس دئبن.
- ۱۳- چرا: ئەو ئاگرئ كول چارشە مېوويا و هەلكە فتنئ ئولئ دەيئتە گوربكرن.
- ۱۴- بەرات: ئيئكه ژ نيشانئين پيروژ بيئ مە ئيزديان.
- ۱۵- هەر دگەل بەردەواميا چاقپئكه فتنئ ل گەل بابئ چاوئش (پئر شهرو) ل پەرستگه ها لالش، ل روژا ۱۲/۵/۲۰۰۶.
- ۱۶- فتو: هەر ئيزديەك دەما كو دچت بەر مەزارگه هەكى يان ئاقدەكى يان هەر ئاقايەكه پيروژئ ئيزديان، ل وى جيئ پيروژ زبارەت دبت (ماچ كت) و هئدەك دراف بئش دكت ژبو وى كەسئ رادبت ب خزمەتا وى جيئ پيروژ ئانكو وەك رېگرتەك ژبو وان كەسا ئەف درافئ تئتە بئشكرن، دبئزئئ (فتو).
- ۱۷- دەريئ شەسوار: ئانكو جەئ خاس و قەلەندەرەكى.
- ۱۸- چاقپئكه فتن ل گەل بابئ چاوئش ل پەرستگه هئ، ۲۰/۸/۲۰۰۶.
- ۱۹- تەماميا چاقپئكه فتنئ ل گەل بابئ چاوئش (پئر شهرو) ل پەرستگه ها لالش. ل روژا ۲۰/۸/۲۰۰۶.
- ۲۰- ژ قهولئ مسكينو ژارو.
- ۲۱- ژ قهولئ مسكينو ژارو.
- ۲۲- چاقپئكه فتن ل گەل بابئ چاوئش (پئر شهرو) ل پەرستگه ها لالش، ل روژا ۲۰/۸/۲۰۰۶.
- ۲۳- كامل خديدا، گوڤارا لالش، پ ۱۳۷، ژمارا ۲۲.
- ۲۴- ژئدەريئ بەريئ.